

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. І. ВЕРНАДСЬКОГО**

Журнал заснований у 1918 році

**ВЧЕНІ ЗАПИСКИ
ТАВРІЙСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ В. І. ВЕРНАДСЬКОГО**

Серія: Філологія. Журналістика

Том 32 (71) № 3 2021

Частина 1

Видавничий дім
«Гельветика»
2021

Головний редактор:

Казарін Володимир Павлович – доктор філологічних наук, професор, в.о. ректора Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського;

Члени редакційної колегії:

Гадомський Олександр Казимирович – доктор філологічних наук, доктор габілітований гуманітарних наук в області мовознавства (Варшавський університет), професор, завідувач кафедри білоруських та українських досліджень Інституту славістики Опольського університету (Ополе, Польща);

Досенко Анжеліка Костянтинівна – кандидат наук із соціальних комунікацій, доцент кафедри слов'янської філології та журналістики Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського;

Свенцицька Еліна Михайлівна – доктор філологічних наук, професор, професор кафедри слов'янської філології та журналістики Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського;

Семенець Ольга Сергіївна (відповідальний секретар) – кандидат філологічних наук, завідувач кафедри зарубіжної філології Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського;

Статкевич Лариса Павлівна – кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри зарубіжної філології Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського;

Ткаченко Тетяна Іванівна – доктор філологічних наук, доцент.

Статті у виданні перевірені на наявність плагіату за допомогою програмного забезпечення StrikePlagiarism.com від польської компанії Plagiat.pl.

**Рекомендовано до друку та поширення через мережу Internet
Вченою радою Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського
(протокол № 10 від 7 червня 2021 року)**

Науковий журнал «Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського.
Серія: Філологія. Журналістика» зареєстровано Міністерством юстиції України
(Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації
серія КВ № 24632-14572ПР від 04.11.2020 року)

***Журнал включено до Переліку наукових фахових видань України (категорія «Б»)
зі спеціальностей 035 – Філологія, 061 – Журналістика відповідно до Наказу МОН України
від 17.03.2020 № 409 (додаток 1)***

***Журнал включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus International
(Республіка Польща)***

Сторінка журналу: www.philol.vernadskyjournals.in.ua

**ISSN 2710-4656 (Print)
ISSN 2710-4664 (Online)**

© Таврійський національний університет ім. В. І. Вернадського, 2021

Ликіна В. В. КОГНІТИВНО-РИТОРИЧНІ МОДЕЛІ ВТІЛЕННЯ КОНЦЕПТУ <i>ДЕМОКРАТІЯ</i> У ПРОМОВАХ ПРЕЗИДЕНТА БАЙДЕНА.....	169
Лучик О. Ю., Петренко О. Д. МЕТАФОРИЧНІ ОДИНИЦІ АНГЛОМОВНОЇ ВІЙСЬКОВОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ.....	175
Медвідь О. М., Лигуша А. О., Таценко Д. О. ПОТЕНЦІЙНІ НОМІНАТИВНІ МОЖЛИВОСТІ БЛЕНДИНГУ.....	181
Нікуліна Г. В., Куш Е. О. ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ ТА ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ СКЛАДНИК АНГЛОМОВНОГО ДИСКУРСУ МОДИ.....	187
Самаріна В. В., Шахматова О. В. ОБРАЗНІСТЬ У ВИКЛАДАННІ ГРАМАТИКИ.....	193
Сухова А. В. ХАРАКТЕРИСТИКА АНГЛОМОВНОЇ НОВЕЛИ ЯК СИНЕРГЕТИЧНОГО ФЕНОМЕНУ.....	198
РОМАНСЬКІ МОВИ	
Косович О. В. БОРОТЬБА ЧУЖОГО ТА ПИТОМОГО В СУЧАСНІЙ ФРАНЦУЗЬКІЙ МОВІ В РОЗРІЗІ МОВНОЇ ПОЛІТИКИ.....	203
Чистяк Д. О. МІФОПОЕТИЧНА КОСМОЛОГІЯ У ДРАМІ «ПЕЛЕАС І МЕЛІСАНДА» МОРІСА МЕТЕРЛІНКА.....	210
ТЮРКСЬКІ МОВИ	
Arnautova A. R., Qadri-zade Z. İ. ZEMANEVİY QIRIMTATAR TİLİNİŇ LATİN YAZISI: /X/ VE /H/ FONEMALARNIŇ YAZIDA AKS ETİLÜV MESELESİ.....	217
Hasanova K. K. SOME ETHNOTOPONYMS OF TURKIC ORIGIN BELONGING TO DEMIRCHİHASANLI DISTRICT IN THE “COMPREHENSIVE BOOK OF TBİLİSİ PROVINCE”.....	223
КЛАСИЧНІ МОВИ. ОКРЕМІ ІНДОЄВРОПЕЙСЬКІ МОВИ	
Водяна Л. В. ЧИСЛІВНИК У ЛАТИНСЬКИХ, НІМЕЦЬКИХ ТА УКРАЇНСЬКИХ ПАРЕМІЯХ.....	228
Жарікова Ю. В. ПРАЦЯ ТА ДОБРОБУТ ЯК СКЛАДНИКИ УСПІШНОГО ЖИТТЯ В ПАРЕМІЯХ ГРЕКІВ НАДАЗОВ’Я.....	233
ЗАГАЛЬНЕ МОВОЗНАВСТВО	
Ибаев Н. А. О ПРЕДМЕТЕ ФРАЗЕОЛОГИИ В АЗЕРБАЙДЖАНСКОМ ЯЗЫКОЗНАНИИ.....	238
Мамедова Н. Т. МЕСТО УДАРЕНИЯ В СЛОЖНЫХ СЛОВАХ В АНГЛИЙСКОМ И АЗЕРБАЙДЖАНСКОМ ЯЗЫКАХ.....	243

Lykina V. V. COGNITIVE RHETORICAL MODELS OF <i>DEMOCRACY</i> CONCEPT EMBODIMENT IN PRESIDENT BIDEN’S SPEECHES.....	169
Luchik O. Yu., Petrenko O. D. METAPHORICAL UNITS OF THE ENGLISH-LANGUAGE MILITARY TERMINOLOGY....	175
Medvid O. M., Lyhusha A. O., Tatsenko D. O. POTENTIAL NOMINATIVE POSSIBILITIES OF BLENDING.....	181
Nikulina H. V., Kushch E. O. HISTORY OF DEVELOPMENT AND TERMINOLOGICAL CONTENT OF DISCOURSE OF FASHION.....	187
Samarina V. V., Shahmatova O. V. IMAGERY IN THE TEACHING OF GRAMMAR.....	193
Sukhova A. V. CHARACTERISTICS OF THE ENGLISH-LANGUAGE SHORT STORY AS A SYNERGETIC PHENOMENON.....	198
ROMANIC LANGUAGES	
Kosovych O. V. THE OWN LANGUAGE STOCK VS LOAN WORDS IN MODERN FRENCH IN TERMS OF LANGUAGE POLICIES.....	203
Chystiak D. O. MYTHOLOGICAL COSMOLOGY IN THE PLAY “PELLEAS AND MELISANDE” BY MAURICE MAETERLINCK.....	210
TURKIC LANGUAGES	
Arnautova A. R., Kadri-zade Z. I. LATIN GRAPHICS OF MODERN CRIMEAN TATAR LANGUAGE. THE PROBLEM OF DISPLAYING PHONEMES /X/ AND /H/ ON THE LETTER.....	217
Hasanova K. K. SOME ETHNOTOPONYMS OF TURKIC ORIGIN BELONGING TO DEMIRCHIHASANLI DISTRICT IN THE “COMPREHENSIVE BOOK OF TBILISI PROVINCE”.....	223
CLASSICAL LANGUAGES. SOME INDO-EUROPEAN LANGUAGES	
Vodyana L. W. NUMERAL IN LATIN, GERMAN AND UKRAINIAN PAREMIAS.....	228
Zharikova Yu. V. LABOR AND WELL-BEING AS COMPONENTS OF SUCCESSFUL LIFE IN THE PAREMIAS OF THE GREEKS OF AZOV REGION.....	233
GENERAL LINGUISTICS	
Ibaev N. A. ABOUT THE SUBJECT OF PHRASEOLOGY IN THE AZERBAIJAN LANGUAGE.....	238
Mamedova N. T. IMPACT PLACE IN DIFFICULT WORDS IN ENGLISH AND AZERBAIJAN LANGUAGES.....	243

РОМАНСЬКІ МОВИ

УДК 811.133.1:81'373.611

DOI <https://doi.org/10.32838/2710-4656/2021.3-1/35>**Косович О. В.**

Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка

БОРОТЬБА ЧУЖОГО ТА ПИТОМОГО В СУЧАСНІЙ ФРАНЦУЗЬКІЙ МОВІ В РОЗРІЗІ МОВНОЇ ПОЛІТИКИ

Статтю присвячено проблемі запозичених слів, які, будучи найважливішим джерелом поповнення словника, є однією з головних умов розвитку мови. Економічні, політичні й культурні відносини між країнами призводять до того, що деякі елементи однієї мови проникають в іншу. Однак надмірне запозичення в мові – серйозна проблема, з якою зіштовхнулися багато країн, що загрожує їм втратою національно-культурної самобутності, забрудненням мови. Довгий час французька мова займала провідну позицію серед світових мов. У ХХ столітті вона поступилася своєю позицією англійській, але (за даними офіційного сайту Французької Академії) робить значний внесок у світовий розвиток, а також вивчається і використовується повсюдно.

Авторка наголошує на тому, що (в результаті аналізу мовної політики Франції) таке явище, як пуризм, існує дуже давно в суспільстві, а представники вищих державних органів країни і самі користувачі, населення Франції зацікавлені у відстоюванні самобутності культури своєї мови, в її очищенні від іноземних слів. Із доби Середньовіччя і дотепер Франція активно веде боротьбу проти запозичень, створює різні закони і вживає заходів, до того ж робить це досить успішно, що говорить про високий ступінь свідомості і зацікавленості в розвитку своєї держави.

Аналіз корпусу прикладів з онлайн-газетних статей показав, що серед запозичень з англійської мови у французьку найчисленнішою є група частково асимільованих слів, адже вона займає близько половини всіх запозичень з англійської мови. При цьому велика частка цієї групи запозичень зберегла свою іншомовну форму і значення. Неасимільовані слова становлять близько третини всіх запозичень. Загалом, це ті слова, які не мають еквівалентів у французькій мові. Повністю асимільовані слова – це близько 20% усіх запозичень, вони адаптувалися у фонетичній, граматичній та семантичній системах французької мови. Так, у статті зроблено висновок, що запозичення – надзвичайно продуктивний і багатий спосіб розширення французького словника, який поповнює французьку лексику і досі.

Ключові слова: запозичення, іншомовізм, асиміляція, англіцизм, мовна політика, чистота мови, франгле.

Постановка проблеми. У сучасній лінгвістиці дослідження в галузі іншомовної лексики не втрачають своєї актуальності, викликають науковий інтерес дослідників завдяки динамічному розвитку науки і техніки. Поряд із важливою роллю, пов'язаною зі збагаченням лексичного шару і розвитком лінгвокультурних зв'язків, запозичення викликають відторгнення у населення. Незважаючи на те, що запозичені слова частково пристосовуються до вимог мови, яка їх приймає, велика їх частина зберігає іншомовну форму і значення. Запозичені елементи проникають у мову й існують як слова-дублери, позбавляючи французьку

мову оригінальності і самобутності. Мовна політика Франції зосереджена в діях і роботі таких інститутів, як Французька академія, яка створює різні закони і вживає заходів, що говорить про високий ступінь свідомості і зацікавленості в підтримці французької мови як національної.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема запозиченої лексики привертає увагу вчених одночасно з розширенням і зміцненням наукових і технічних зв'язків, зміцненням економічних, міжкультурних контактів. Публікуються лінгвістичні праці з проблем іншомовізмів, їх сутності й значення для розвитку мови. Ці питання

розглядаються у працях вітчизняних і зарубіжних дослідників: О. Ахманової, Н. Катагоціної, Л. Крисіна, Д. Лотте, Ю. Маслова, Н. Мечковської, Є. Розен, О. Поліванова, І. Скурагова, В. Ярцевої, У. Вайнрайха, П. Гарднер-Хлороса, Л. Деруа, Ж. Дюбуа та ін.

Постановка завдання. Із-поміж основних завдань виокремлюємо аналіз запозичень з англійської мови з точки зору їх асиміляції у французькій мові, а також розгляд проблеми запозичень та питань мовної політики Франції стосовно процесів запозичення загалом.

Виклад основного матеріалу. Сучасний період розвитку суспільства на рівні загальної світової культури характеризується тенденціями міжкультурного обміну з домінуванням однієї традиції над іншою, що особливо відображається на мовному пласті як найбільш чутливому і схильному до впливу та змін. Упродовж багатьох століть розвивалося міжнародне співробітництво, країни обмінювалися лексикою, пов'язаною з різними науками, спортом і політикою. Результатом обміну стали запозичення – важливе соціолінгвістичне явище, що базується на контактах між мовами. Нині проблема запозичень порушується багатьма дослідниками і є неоднозначною.

З одного боку, запозичення, будучи найважливішим джерелом поповнення словника, є однією з головних умов розвитку мови. Це явище існувало в усі часи. Упродовж всієї своєї історії французька мова запозичила тисячі слів з інших мов: латинської: *avarice, charité, méditation, nature, passion, patience, vérité, fraternité, culpabilité*; арабської: *algèbre, chiffre, azimuth, zenith*; італійської: *appartement, cabine, capuchon, parasol, botte*; німецької: *nouilles, valse, trinquer, zigzag, harmonica*; англійської: *comité, budget, session, club, shopping, pull-over*; української: *tzar, steppe*. Уважається, що близько 13% (приблизно 4 200 слів) є словами іншомовного походження в сучасній розмовній французькій мові [10].

Із 60 000 слів повсякденної французької мови 8 600 мають іншомовне походження (14,3%). Якщо взяти тільки 35 000 слів із повсякденної французької мови, то ця кількість сягає 4 192 слів (12%). Мовами-донорами цих 4 192 запозичень є такі: англійська, італійська, арабська, іспанська, німецька, перська і санскрит, слов'янські мови [6].

Більше 1 000 слів мають англійське походження. Лінгвіст Кл. Ажеж стверджує, що «цілісність мови забезпечується тільки в тому разі, якщо запозичення не перевищують поріг терпи-

мости, що (за його оцінками) становить близько 15% лексики» [1, с. 54].

Надмірне запозичення в мові – серйозна проблема, з якою зіштовхнулися багато країн, що загрожує їм втратою національно-культурної самобутності, забрудненням мови. Довгий час французька мова посідала провідну позицію серед світових мов. У ХХ столітті вона поступилася своєю позицією англійській, але (за даними офіційного сайту Французької Академії) «робить значний внесок у світовий розвиток, а також вивчається і використовується скрізь» [5].

Типовою рисою сучасності є встановлення англійської мови як міжнародної та її інтеграція в інші мови. Не слід забувати, що існує низка слів, що мають споконвічно французьке походження. Це слова, запозичені англійською мовою з французької в попередні епохи, які згодом повернулися у французьку мову, змінивши вимову, форму і значення. Такі слова називаються «етимологічні дублети» – один із наслідків взаємозв'язку і запозичень у мовах [6, с. 14].

Запозичення слів – складний процес, комплексний взаємозв'язок фонетичної, граматичної і семантичної мовних структур, тому запозичені слова змушені адаптуватися у французькій мові за її нормами і правилами.

Є. Кожевнікова вважає, що близьке походження слів англійської та французької мов підтримує більш повну асиміляцію англійських, а також американських запозичень у французькій мові. І. Воронцова зазначає, що етимологічний зв'язок і подібність низки кореневих і афіксальних морфем у французькій та англійській мовах істотно полегшує асиміляцію англійських і американських запозичень, які вимовляються так, немов вони спочатку були французькими дериватами [3, с. 235; 2, с. 114].

Є різні класифікації запозичень. Так, наприклад, основою класифікації Н. Амосової є рівень використання слова в мові, оскільки поширення запозичень безпосередньо пов'язане з втратою ним своїх іншомовних ознак [1].

І. Арнольд запропонувала класифікацію запозичень залежно від їх асиміляції. Вона становить загальну класифікацію, зважаючи на те, що ще не існує суворої процедури встановлення цієї класифікації. Але саме вона визначає відмінні риси ступенів асиміляції запозичених слів. Ця класифікація ділить запозичення на три основні групи [3, с. 235]:

1. Повністю асимільовані лексеми – близько 20% від усіх запозичень, наприклад: *partenariat, partenaire, compétitivité, ciné, gène, électricité*,

footballeuse, cinéophile, environnement, gratte-ciel, supermarché, micro та ін. Ці англіцизми асимілювалися в усіх системах мови.

“L’électricité peut être fabriquée à partir de deux sources d’énergie, les énergies fossiles et les énergies renouvelables. Comme l’électricité se stocke difficilement, il convient en permanence d’ajuster la production à la consommation (Mtaterre.fr).

2. Частково асимільовані запозичені лексеми – найчисленніша група, що включає до свого складу трохи більше половини всіх запозичених слів. Ця група містить у собі кілька підгруп.

Запозичення, що не асимілювалися фонетично, становлять приблизно 15% від загальної кількості частково асимільованих запозичень: *yacht, timing, T-shirt, crash, leader, webcam, speaker, loser, leadership* та ін.

“Au fil de mes questionnements, plusieurs allégories m’ont été proposées. J’ai retenu celle qui présentait le timing comme étant l’ingrédient magique en cuisine: le sel” (De saison.ca).

Запозичені слова, які не асимілювалися графічно, становлять близько 39%: *blizzard, bonus, break, blog, budget, challenge, interview, jockey, magazine, performance, boycotter* та ін.

“Le mot “blog” fête ses dix ans. C’est en effet le 17 décembre 1997 que Jorn Barger a contracté les mots “web” et “log” en “weblog” pour décrire son journal en ligne. Depuis, la définition reste vague. “Site Internet personnel”, “journal de bord”, “notes présentées par ordre ante-chronologique”, “ouvert aux commentaires” ou “beaucoup d’hyperliens” sont parmi les caractéristiques fréquemment utilisées pour le décrire” (Libération, le 19 décembre 2007).

Запозичені слова, які не асимілювалися лексично, становлять близько 40%: *métro, caméra, chèque, stress, téléphone, vidéo* та ін.

“Les trois composantes du stress. Quand on parle de stress, il y a forcément les trois éléments suivants, agencés selon des combinaisons extrêmement variables” (Passeport.santé.net).

Запозичені слова, які не асимілювалися граматично, становлять близько 6%: *self-made-man, shorts, medias, mass media, gentleman* та ін.

“Andrew Jackson est le premier président des États-Unis d’extraction modeste. Homme de l’Ouest, avocat autodidacte d’une honnêteté scrupuleuse, c’est aussi un self made man énergique et fonceur, impétueux et même brutal” (Herodote.net).

3. Неасимільовані запозичення, які зберегли свій фонетичний, графічний, лексичний і граматичний вид, становлять близько 25%. Ця група слів також поділяється на дві підгрупи.

Іншомовізми: *eye-liner, coca-cola, flash-back, dandy, tweet, box-office, internet, phishing, lobby, whisky, Xbox* та ін.

“Le flash-back se décompose en général en quatre étapes: le choc mental qui suscite ou permet le flash-back, l’entrée dans le flash-back, l’explication du traumatisme, la sortie du flash-back” (Cinéclub de Caen.com).

Варваризми – слова, які входять до словникового складу, перебуваючи на його периферії, порушують чистоту мови мови-реципієнта: *software, hardware, coaching, new-look, pancake, prime-time, superstar, star, storytelling* та ін.

“Le storytelling qui peut être traduit par l’accroche narrative en français est une méthode de communication qui consiste à raconter des histoires dans le but de vendre un produit ou encore une image de marque” (AntheDesign.fr).

Аналіз корпусу прикладів з онлайн-газетних статей показав, що серед запозичень з англійської мови у французьку найчисленнішою є група частково асимільованих слів, адже вона займає близько половини всіх запозичень з англійської мови. При цьому значна частина цієї групи запозичень зберегла свої іншомовні форму і значення. Неасимільовані слова становлять близько третини всіх запозичень. Загалом, це ті слова, які не мають еквівалентів у французькій мові. Повністю асимільовані слова – це близько 20% усіх запозичень, вони адаптувалися у фонетичній, граматичній та семантичній системах французької мови. На основі вищевикладеного можна зробити висновок, що запозичення – надзвичайно продуктивний і багатий спосіб розширення французького словника, який поповнює французьку лексику і дотепер.

Слід зазначити, що в повоєнні роки особливо посилювався приплив англійських слів у французьку мову. Англійська мова стала престижною в кругах технократів, комерсантів, промисловців, інтелігенції. Англоманія проникає і в більш широкі кола суспільства. «Наш панівний клас, – пише французький лінгвіст Ж. Селлар, – відчуває в глибині душі щодо англійської мови такий же комплекс неповноцінності, який німецьке дворянство зазнавало двісті років тому щодо французької мови» [7]. Багато торгових фірми і окремі підприємці в рекламних цілях користуються англійськими словами. Вони змінюють орфографію і порядок слів на англійський лад: *automatic* замість *automatique*, *moderne garage* замість *garage moderne*. Англійські слова засвоюються зі збереженням англійського правопису

і вимови (за можливості). Так, «розхитується» графічна і фонетична система французької мови, з'являються буквосполучення, яких не знає французька орфографія (*oo, ea, ii, sh*), що ускладнює її; незвичні звукосполучення; наприклад, звук *[w]* у французьких словах траплявся тільки перед голосною (*oiseau*), в англійських ж запозиченнях він з'являється перед приголосною (*cow-boy* *[kawboj]*), що суперечить нормам французької мови; вимова англіцизмів є нестійкою (те ж слово можна вимовляти *[koboʒ]*, що вносить додаткові коливання в норму мови [12]). У французьку мову проникають і граматичні особливості англійської мови: вживання неозначеного артикля на англійський лад, препозиція визначення тощо.

Результатом зловживання англійськими словами і виразами є те, що відбувається «креолізація» французької мови, створюється якийсь проміжний вид мовлення, який французький філолог Р. Етьємбль назвав «атлантичний сабір» (*le sabir atlantique*), або «франгліїська мова» (*le franglais*) [8].

Французькі філологи з XIX ст. ведуть боротьбу з англоманією: це улюблена тема ревнителів мови і мовних «хронік» у газетах. У цій проблемі слід розрізняти такі два аспекти, як власне мовний та політико-ідеологічний.

У лінгвістичному плані англіцизми не становлять великої небезпеки для самобутності французької мови. Деякі лінгвісти вважають, що вони не є дуже численними, позначають іноземні реалії й техніку, тому вважаються необхідними; іноді вони повністю адаптуються французькою мовою. Захоплення англіцизмами – відома данина моді, що, як і будь-яка мода, є скороминущим. Загалом, не можна заздалегідь передбачити долю того чи іншого іншомовізму в мові.

У XVI ст. філолог-гуманіст Р. Етьємбль, висміюючи захоплення італійською мовою в придворних колах, писав: «Навіщо говорити *manquer* замість *défaillir*, *manquement* замість *défaut*, *à l'improviste* замість *au dépourvu*, *la premiere volte* замість *la premiere fois*, *grosse intrade* замість *gros revenu* тощо? Але одні з цих слів (*manquer*) зміцнилися, потіснивши споконвічні французькі слова, другі – набули особливого значення (*manquement* – це не те саме, що *défaut*, *à l'improviste* – не зовсім те ж, що *au dépourvu*), треті – збереглися в спеціальній термінології (*volte* – «поворот у кінному спорті»), четверті – зникли безслідно (*intrade, baster*)» [8]. Зрозуміло, що зловживання іншомовізмами користі мові не приносить. Французькі лінгвісти виступають проти непотрібного запозичення англійських слів, вносять пропозиції щодо їх

«офранцузення», якщо вони зміцнюються в мові, і підтримують політику заміни англійських термінів французькими.

З огляду на це, грамотна мовна політика, що свідомо вживається суспільством для регулювання і використання мови, є дуже важливою. Така політика реалізується через державу, через різні інстанції, діяльність яких спрямована на збереження і розвиток мови, і суспільство як споживача різних державних програм. Так, Франція є одним із прикладів розв'язання мовних проблем на національному та регіональному рівнях, що виявляється через таке поняття, як пуризм. Пуризм – (французьке *purisme* (від латинського *purus* – чистий)) прагнення до очищення мови від усіх іншомовних елементів, неологізмів і вульгаризмів. Франція у XXI столітті переживає значний пуристичний потік, що офіційно підтримується французьким і квебекським урядами.

У боротьбі з англіцизмами особливого значення набуває політична і ідеологічна сторона. Р. Етьємбль не тільки висміяв «франгліїську» мову, а й показав, що через мовні англо-американізи до Франції проникає американський спосіб життя, що руйнує французьку національну культуру. Він закликав уряд звернути увагу на цю проблему. Дійсно, незабаром французький уряд зайнявся проблемою охорони французької мови. Вирішальну роль тут зіграли не заклики окремих поборників рідної мови, а необхідність захисту французької продукції від американської конкуренції і турбота про престиж французької мови (виходило так, що французька мова поступається англійській на власній території). Уряд ухвалив низку постанов, що стосуються боротьби з англіцизмами і (ширше) розвитку французької мови. Декрет № 72-12 від 7 січня 1972 р. «Про збагачення французької мови» передбачав створення комісії для розробки французької термінології і для заміни англійської. Були створені термінологічні комісії з різних галузей знань. Затверджені офіційно терміни рекомендуються до вживання і вказуються в словниках (як-от у «Larousse»).

Франція широко відома своєю довгою традицією боротьби за чистоту мови і культури, зокрема відтоді, як ордонанс Віллер-Котре у 1539 році закріпив статус французької мови як єдиної державної в країні і зобов'язав, спираючись на паризьку норму, складати всі адміністративні документи. І досі в країні збереглася тенденція до очищення мови [11]. У Франції вживається величезна кількість заходів щодо запобігання проникнення в мову іншомовізмів і виразів.

У світлі втрати французькою мовою статусу міжнародної уряд Франції вживає активних заходів для повернення їй колишньої популярності. Дуже часто на мовне питання можна натрапити в передвиборчій програмі політиків. Так, наприклад, під час передвиборної кампанії колишній президент Франції Франсуа Олланд заявляв про необхідність підтримки міжнародної організації Франкофонії. Нині проблема збереження самобутності країни поки постає досить гостро, оскільки іншомовна лексика, переважно англіцизми, продовжують укорінюватися не тільки в розмовній мові, а й у ЗМІ. Такі слова, як *look, ASAP, flyer, cash, scorer, digital, indoor, outdoor* тощо, є надлишковими англіцизмами, тобто їх еквіваленти існують у сучасній французькій мові. Отож, Французька Академія наполягає на використанні саме цих еквівалентів, оскільки майже всі іншомовізми мають споконвічно французькі слова-замінники.

Слід зазначити, що суспільство також долучається до вирішення мовних питань. На певних форумах у соціальних мережах відбувається активне обговорення пропонуваного Французької Академією неологізмів. Французька Академія є найбільш значущою науковою організацією у Франції, що стосується мовної політики, яка була заснована в 1635 році і поставила собі за мету «очищення» мови і просування *«le bon usage»* – правильне вживання французької мови. Її створення було серйозним кроком у посиленні і зміцненні позицій французької мови. Починаючи з публікації першого словника в 1694 році, Академія систематично підтверджує варіанти правильної вимови, лексики і граматики французької мови. Її основним завданням нині є обмеження використання іншомовізмів, зокрема англіцизмів, та запобігання запозиченню іншомовізмів у літературну мову. Якщо ж, наприклад, розвиток науково-технічного прогресу призводить до появи будь-якого нового явища, що не має поки своєї ухвали, своєї лексичної одиниці, то Французька Академія починає активно працювати над створенням неологізму і згодом рекомендує використовувати саме його, а не запозичену лексему [4].

Наприкінці 2011 року на сайті академії виник новий розділ *«Dire, Ne pas dire»*, який наводить небажані англіцизми, приклади неправильного вживання французької мови, а також лексичні та граматичні вирішення проблем, що виникають у зв'язку з їх використанням. Так, нижче наведена публікація із сайту Академії від 4 жовтня 2018 року. Рекомендується замість англіцизму *«fake news»* використовувати *«information*

fallacieuse», або неологізм *«infox»*, що є утворенням зі слів *«information»* та *«intoxication»*. А також зазначається, що у юридичних текстах можна використовувати лексеми, які датуються 1881 роком: *«nouvelle fausse»*, *«fausse nouvelle»*, *«information fausse»* або *«fausse information»*.

Академія затверджує нормативні слова, затверджуючи щороку 10–15 слів, які (після обговорення) входять до складу французької мови. Свої рекомендації Академія доводить до широких громадських мас за допомогою своїх видань і щорічних словників. Головним є те, що французька мова викладається в різних освітніх установах за розробленими Академією нормами [9].

Якщо зазирнути глибше в історію становлення і зміцнення французької мови, то можна сказати, що вона почалося після революції 1789 року, коли мова стала своєрідною ідеологією, покликаною об'єднати суспільство, розділене за лінгвістичним принципом. Головною перешкодою на шляху об'єднання виявилися діалекти, на яких говорило населення різних регіонів. У школи відправляли вчителів французької мови, незважаючи на те, що тоді більше половини населення регіонів не були білінгвами, а знали тільки рідну мову. Далі в 1883 році в Парижі була створена Французька асоціація «Альянс Франсез», ідея створення якої належала дипломатові Полю Камбону (Paul Cambon) з метою поширення французької мови у всьому світі і просуванню діалогу культур.

Нині Альянс Франсез налічує 1 072 представництва в 146 країнах, де навчаються близько 500 000 студентів. Боротьба за чистоту французької мови посилюється у ХХ-му столітті, позаяк на перше місце стала виходити англійська мова, яка незабаром набула статусу міжнародної. У 1975 був виданий закон Ба-Лорйоль (Loi Bas-Lauriol) «Про вживання французької мови», затверджений президентом Франції Валері Жіскар д'Естеном. За цим законом вся реклама і технічний опис товарів, трудові договори повинні бути французькою мовою. Усі виступи міжнародних конгресів супроводжувалися анотацією французькою мовою. Але закон не був успішний, тому що не були призначені штрафні санкції за його порушення. У 1986 році міністр культури Франсуа Леотар розробив «Закон про свободу і передачу інформації», 21-ша стаття якого вказувала на обов'язкове використання французької мови в теле- і радіосферах. Ухвалений у 1994 році закон Тубона (Loi Toubon) також ставив собі за мету зміцнення позицій французької мови. Він був розширенням закону від 1975 р., що регулював використання інозем-

них слів: «У документах уряду, на робочому місці, у вивісках і маркуваннях товарів, комерційних договорах, діловому спілкуванні та деяких інших областях». Стаття друга визначає таке: «Використання французької мови є обов'язковим для позначення, пропозиції, оформлення, написання інструкцій із застосування або використання, опису термінів тривалості й умов дії гарантій на товари, продукти або послуги, а також у рахунках і квитанціях» [5].

Сьогодні сучасна держава продовжує звертатися до раніше виданих законів. Ще у 2003 році прем'єр-міністр Жан-П'єр Рафарен розробив циркуляр, у якому говорилося про необхідність посилення ролі французької мови на міжнародній арені. У Конституції французьку мову проголошено «основоположним елементом ідентичності та національної спадщини Франції». Є закони, які регулюють уживання іноземних слів у ЗМІ. Так, наприклад, для радіо існує квота – 40% пісень має бути французькою мовою. Крім цього, що стосується кіноіндустрії, держава створює певні пільги ТВ під час демонстрації французького кіно, як-от податкові, тому фільми показують дубльовані [11].

Висновки і пропозиції. Аналіз корпусу прикладів з онлайн-газетних статей показав, що серед запозичень з англійської мови у фран-

цузьку найчисленнішою є група частково асимільованих слів, адже вона займає близько половини всіх запозичень з англійської мови. При цьому значна частина цієї групи запозичень зберегла свою іншомовну форму і значення. Неасимільовані слова становлять близько третини всіх запозичень. Загалом, це ті слова, які не мають еквівалентів у французькій мові. Повністю асимільовані слова – це близько 20% усіх запозичень, вони адаптувалися у фонетичній, граматичній та семантичній системах французької мови. На основі вищевикладеного можна зробити висновок, що запозичення – надзвичайно продуктивний і багатий спосіб розширення французького словника, який поповнює французьку лексику і нині.

На основі вищесказаного можна зробити висновок, що (в результаті аналізу мовної політики Франції) таке явище, як пуризм, існує дуже давно в суспільстві. Тому і представники вищих державних органів країни, і самі користувачі, населення Франції зацікавлені у відстоюванні самобутності культури своєї мови, в її очищенні від іноземних слів. Із доби Середньовіччя і дотепер Франція активно веде боротьбу проти запозичень, створює різні закони і вживає заходів, до того ж досить успішно, що говорить про високий ступінь свідомості і зацікавленості в розвитку своєї держави.

Список літератури:

1. Амосова Н.Н. Основы английской фразеологии. Ленинград : Изд-во Ленинград. ун-та, 1963. 208 с. URL: <https://www.booksite.ru/fulltext/amosova/text.pdf>.
2. Воронцова И. Б. Изменения в семантике англо-американских заимствований во французском языке. *Иностранные языки в школе*. 1986. № 4. С. 13–17.
3. Кожевникова Е. И. Грамматическая ассимиляция англо-американских заимствований по категории рода в современном французском языке (на материале журнальных статей). *Известия РГПУ им. А.И. Герцена*. 2008. № 74-1. С. 233–236.
4. Мезенцева М. В., Балуян С. Р. Французские заимствования XX века в английском языке: семантический анализ. *Филологические науки. Вопросы теории и практики*. Тамбов : Грамота, 2016. № 7. Ч. 3. С. 113–116.
5. Офіційний сайт Французької Академії. URL: <http://www.academie-francaise.fr/> (Дата звернення – 20.04.2021 р.)
6. Смирнова О. А. Французский язык в современном мире. URL: http://www.unn.ru/pages/issues/vestnik/99990200_West_MO_2004_1%282%29/24.pdf (Дата звернення – 02.05.2021 р.)
7. Cellard J. La vie du langage. Paris: Le Robert, 1979. P. 10.
8. Étiemble R. Parlez-vous franglais? Editions Gallimard, 2014. 436 p.
9. La politique des langues regionales et minoritaires. URL: http://www.axl.cefanelaval.ca/europe/france-3politik_minorites.htm. (Дата звернення – 24.04.2021 р.)
10. Les emprunts et la langue française. Le phénomène des échanges linguistiques. URL: http://www.axl.cefanelaval.ca/francophonie/HIST_FR_s92_Emprunts.htm (Дата звернення – 24.04.2021 р.)
11. Organisation internationale de la francophonie, La langue française dans le monde 2018 en image. URL: <http://observatoire.francophonie.org/qui-parle-francais-dans-le-monde/> (Дата звернення – 24.04.2021 р.)
12. Walter H. La nasale vélaire /ŋ/, un phonème du français? *Langue frangaise*. 1983. № 60.

Kosovych O. V. THE OWN LANGUAGE STOCK VS LOAN WORDS IN MODERN FRENCH IN TERMS OF LANGUAGE POLICIES

This article is devoted to the problem of loan words, which, being the most important source of dictionary replenishment, is one of the main conditions for language development. Economic, political and cultural relations between countries lead to penetration of some elements of one language into another. However, excessive borrowing in the language is a serious problem with which many countries encountered, and this threatens them to lose national-cultural identity, contamination of language. For a long time, the French language occupied a leading position among world languages. In the XX century, it gradually gave way to its position to English, but, according to the official website of the French Academy, it carries out a large contribution to world development, and also it is studied and it is used everywhere.

The author emphasizes that as a result of the analysis of the linguistic policy of France, such a phenomenon as purism has been very long ago in society and representatives of the highest state bodies of the country and the users themselves, the population of France are interested in defending the identity of the culture of its language, in its purification from foreign words. From the age of the Middle Ages and to the present, France actively struggles against borrowing, creates various laws and takes measures, quite successfully, which speaks of a high degree of consciousness and interest in the development of their state.

Analysis of the case of examples from online newspaper articles showed that among loan words from English to French, the most numerous is a group of partially assimilated words, it takes about half of all loan words from English in French. In this case, most of this loan words group has maintained its foreign-speaking form and meaning. Non-assimilated words make up about a third of all loan words. Basically, these are words that do not have an equivalent in French. Fully assimilated words are about 20% of all borrowings, they are adapted in phonetic, grammatical and semantic systems of the French language. Therefore, the article concludes that borrowing is an extremely productive and rich way to expand the French dictionary that replenishes French vocabulary nowadays.

Key words: *borrowing, loan words, assimilation, anglicism, linguistic politics, purity of language, franglais.*

Відомості про авторів

Алієва У. Н. – доктор філософії з філології, старший викладач кафедри російської мови та міжкультурної комунікації Бакинського слов'янського університету (Азербайджан)

Арнаутова А. Р. – старший викладач кафедри східної філології Навчально-наукового інституту філології та журналістики Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського

Бечко Я. В. – кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри української та іноземних мов Уманського національного університету садівництва

Білоусенко П. І. – доктор філологічних наук, професор, провідний науковий співробітник відділу історії української мови та ономастики Інституту української мови Національної академії наук України

Бойко Л. П. – кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри української мови Запорізького національного університету

Бортник С. Б. – асистент кафедри іноземних мов для природничих факультетів Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича

Водяна Л. В. – кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри романо-германської філології та перекладу з німецької мови Чорноморського національного університету імені Петра Могили

Гаман І. А. – кандидат філологічних наук, старший викладач кафедри теорії, практики та перекладу німецької мови Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

Гасанова К. К. – аспірант кафедри азербайджанської мови Інституту мовознавства імені Насімі Національної академії наук Азербайджану (Азербайджан)

Гогуленко О. П. – старший викладач кафедри українознавства, історико-правових та мовних дисциплін Одеського національного морського університету

Гойда О. І. – асистент кафедри прикладної лінгвістики Інституту комп'ютерних наук та інформаційних технологій Національного університету «Львівська політехніка»

Гришкова Р. О. – доктор педагогічних наук, професор, завідувачка кафедри англійської мови Чорноморського національного університету імені Петра Могили

Гулієва С. А. – дисертант Азербайджанського університету мов (Азербайджан)

Гуменюк Н. Г. – кандидат філологічних наук, доцент, кафедра англійської філології та перекладу Київського університету імені Бориса Грінченка

Гуменюк І. Л. – кандидат філологічних наук, старший викладач кафедри практики англійської мови Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка

Смельянова Д. В. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри західних і східних мов та методики їх навчання факультету іноземних мов Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського

Жарікова Ю. В. – кандидат філологічних наук, доцент, завідувачка кафедри грецької філології та перекладу Маріупольського державного університету

Зайцева М. О. – кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри іноземних мов № 2 Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

Ібаєв Н. А. – доктор наук з філософії, доцент кафедри азербайджанської мови і методів її навчання Сумгаїтського державного університету (Азербайджан)

Кадрі-заде З. І. – філолог-тюрколог, викладач кримськотатарської мови та літератури, перекладач, м. Київ

Камишова Т. М. – кандидат філологічних наук, старший викладач кафедри германської філології Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького

Коваленко Н. Д. – кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри української мови Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка

Ковальова Т. П. – кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри іноземних мов Поліського національного університету

Козлова О. Б. – магістр кафедри комунікативної лінгвістики та перекладу Національного університету «Запорізька політехніка»

Колісниченко Т. В. – кандидат філологічних наук, асистент кафедри іноземних мов для гуманітарних факультетів Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича

Комлик Н. Ю. – аспірант кафедри української мови Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка

Коропатницька Т. П. – кандидат філологічних наук, доцент кафедри іноземних мов для гуманітарних факультетів Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича

Косович О. В. – доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри романо-германської філології Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка

Котенко А. О. – магістр кафедри комунікативної лінгвістики та перекладу Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича

Куш Е. О. – кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри теорії та практики перекладу Національного університету «Запорізька політехніка»

Лакно Н. В. – кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри української мови Інституту філології Київського університету Бориса Грінченка

Лигуша А. О. – бакалавр з філології (германські мови та літератури) Сумського державного університету

Ликіна В. В. – аспірантка кафедри англійської філології, перекладу і філософії мови імені професора О. М. Мороховського Київського національного лінгвістичного університету

Лисюк Б. О. – студентка кафедри теорії, практики та перекладу німецької мови Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

Лучик О. Ю. – магістр кафедри комунікативної лінгвістики та перекладу Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича

Максим'юк Н. В. – кандидат філологічних наук, старший викладач кафедри менеджменту, міжнародної економіки та туризму Чернівецького торговельно-економічного інституту Київського національного торговельно-економічного університету

Максим'юк О. В. – кандидат філологічних наук, доцент кафедри сучасної української мови Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича

Мамедова Н. Т. – докторант відділу теоретичного мовознавства Інституту мовознавства Національної академії наук Азербайджану (Азербайджан)

Медвідь О. М. – кандидат філологічних наук, доцент кафедри германської філології Сумського державного університету

Мельник О. М. – кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри філології та перекладу Інституту гуманітарної підготовки та державного управління Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу

Ментинська І. Б. – старший викладач кафедри української мови Національного університету «Львівська політехніка»

Мозолюк О. М. – старший викладач кафедри української мови Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка

Нікуліна Г. В. – магістр кафедри теорії та практики перекладу Національного університету «Запорізька політехніка»

Осіпчук Г. В. – кандидат філологічних наук, доцент кафедри слов'янських мов та зарубіжної літератури Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини

Пелепейченко Л. М. – доктор філологічних наук, професор, професор кафедри філології, перекладу та стратегічних комунікацій Національної академії Національної гвардії України

Петренко О. Д. – кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри комунікативної лінгвістики та перекладу Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича

Підлужна І. А. – старший викладач кафедри філології, перекладу та стратегічних комунікацій Національної академії Національної гвардії України

Погоріла С. Г. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри славистичної філології, педагогіки та методики викладання Білоцерківського національного аграрного університету

Приходько А. М. – доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри теорії та практики перекладу Національного університету «Запорізька політехніка»

Романенко К. М. – аспірантка кафедри української мови Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара

Рудь О. М. – кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри української мови і літератури Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка

Самаріна В. В. – кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри німецької філології і перекладу Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна

Струк І. М. – кандидат філологічних наук, асистент кафедри сучасної української мови Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича

Сухова А. В. – кандидат філологічних наук, доцент кафедри ділової іноземної мови та перекладу Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»

Тадеуш О. Х. – кандидат фізико-математичних наук, доцент кафедри фізики фізико-математичного факультету Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського

Таценко Д. О. – бакалавр з філології (германські мови та літератури) Сумського державного університету

Тернова А. І. – кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри журналістики Запорізького національного університету

Тимчук І. М. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри славістичної філології, педагогіки та методики викладання Білоцерківського національного аграрного університету

Чистяк Д. О. – доктор філологічних наук, доцент, доцент кафедри романської філології Інституту філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Шахматова О. В. – старший викладач кафедри міжкультурної комунікації та іноземної мови Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»

Шепель Ю. О. – доктор філологічних наук, професор, академік Національної академії наук вищої освіти України, професор кафедри перекладу та лінгвістичної підготовки іноземців Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара

Науковий журнал

**ВЧЕНІ ЗАПИСКИ
ТАВРІЙСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ В. І. ВЕРНАДСЬКОГО**

Серія: Філологія. Журналістика

Том 32 (71) № 3 2021

Частина 1

Коректура • *Н. Пирог*

Комп'ютерна верстка • *Н. Кузнецова*

Адреса редакції:

Таврійський національний університет імені В. І. Вернадського

м. Київ, вул. Івана Кудрі, 33

Електронна пошта: editor@philol.vernadskyjournals.in.ua

Сторінка журналу: www.philol.vernadskyjournals.in.ua

Формат 60x84/8. Гарнітура Times New Roman.

Папір офсетний. Цифровий друк. Обл.-вид. арк. 28,62. Ум. друк. арк. 31,85. Зам. № 0721/245

Підписано до друку 09.06.2021. Наклад 150 прим.

Видавництво і друкарня – Видавничий дім «Гельветика»

65101, м. Одеса, вул. Інглезі, 6/1

Телефон +38 (048) 709 38 69,

+38 (095) 934 48 28, +38 (097) 723 06 08

E-mail: mailbox@helvetica.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи

ДК № 6424 від 04.10.2018 р.